

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
Fakultet organizacije i informatike Varaždin

Kolegij Modeliranje i simulacije

Zalihe

Darko Golner

Br. indeksa:

U Varaždinu, listopad 2002.

Zalihe su resursi koje poduzeće posjeduje, ali se trenutno ne koriste. Upravljanje zalihama treba osigurati kontinuiranu proizvodnju, bez obzira na teškoće koje mogu nastati zbog loše prometne povezanost ili nejednakih rokova isporuke. Dva osnovna sustava naručivanja zaliha su periodično naručivanje i naručivanje temeljeno na signalnim zalihama. Kod periodičnog se naručivanja u pravilnim vremenskim intervalima provjeravaju zalihe te naručuje ona količina materijala neophodna da ne dođe na razinu ispod minimalnih. Kod naručivanja temeljenog na signalnim zalihama, materijal se naručuje onda kada zalihe padnu na neku određenu razinu.

Vrste zaliha

Zalihe se mogu s obzirom na sustav zalihe materijala, podijeliti na:

- minimalne zalihe - razina ispod koje se ne smije spustiti količina materijala u skladištu
- maksimalne zalihe - maksimalna ekonomski opravdana količina zaliha iznad koje se ne smije nabavljati materijal za određeno razdoblje
- optimalne zalihe - količina materijala koja ima najniže troškove nabave, dopreme, skladištenja i zaliha
- signalne zalihe - razina zaliha kod koje se naručuje materijal
- alarmne zalihe - razina zaliha blizu minimalne, zahtijeva hitno popunjavanje zaliha
- prekonormne zalihe - višak zaliha koji upozorava da se treba odgoditi sljedeće naručivanje materijala
- nekurentne zalihe - materijali koji su zastarjeli zbog promjena u procesu proizvodnje ili su nedovoljne kvalitete
- sigurnosne zalihe - materijal nabavljen i uskladišten za posebne namjene
- izdvojene zalihe - materijal lošije kvalitete od ugovorenog, posebno je uskladišten dok se ne riješi reklamacija
- zalihe materijala za slučaj kriznih situacija, materijal sačuvan i spremljen za slučaj elementarnih nepogoda

Troškovi zaliha

Troškove zaliha možemo podijeliti na dvije vrste:

- troškovi držanja zaliha
- troškovi naručivanja

Troškovi držanja zaliha, odnosno troškovi uskladištenja, su troškovi koji rastu ako rastu zalihe. Što znači čim su veće zalihe, veći su i troškovi držanja zaliha. U troškove držanja zaliha ulaze:

- kamate na obrtna sredstva uložena na zalihe
- troškovi skladišnog prostora
- troškovi zastarjevanja, oštećenja, rasipanja
- troškovi manipulacije materijala na skladištu
- troškovi osiguranja zaliha

Troškovi naručivanja su troškovi koji opadaju ako zalihe rastu. Oni nastaju svaki puta kada se obavlja naručivanje materijala. Postoje četiri glavne skupine troškova naručivanja:

- troškovi (gubici) nastali uslijed prekida proizvodnje zbog nedostatka zaliha
- troškovi procesa naručivanja (lansiranja narudžbe)
- nabavna cijena je često niža kod većih narudžbi - količinski popust
- troškovi stabilizacije

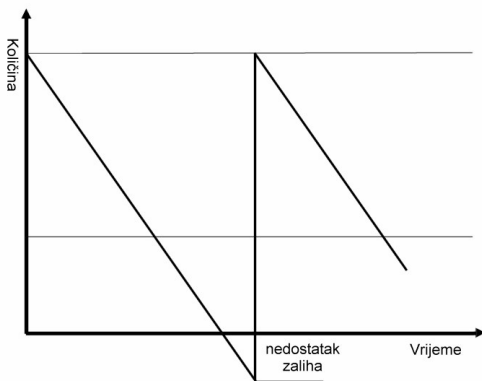
Politika zaliha

Politika zaliha se može, s obzirom na odnos zaliha i narudžbi, voditi na četiri načina:

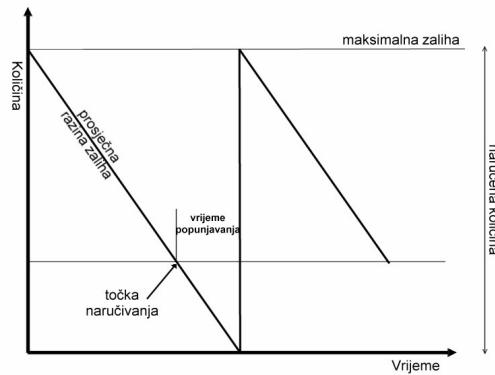
- dozvoljen je povremeni nedostatak zaliha
- ne smije doći do nedostatka zaliha
- zalihe smiju pasti do minimalnih zaliha
- zalihe ne smiju premašiti maksimalne zalihe

Kod politike zaliha koja dozvoljava da zalihe eventualno padnu na nulu, ne smije doći do nedostatka, mora se znati vrijeme potrebno od trenutka naručivanja do trenutka isporuke. Ako to vrijeme bude duže od prognozirano dolazi do nedostatka zaliha.

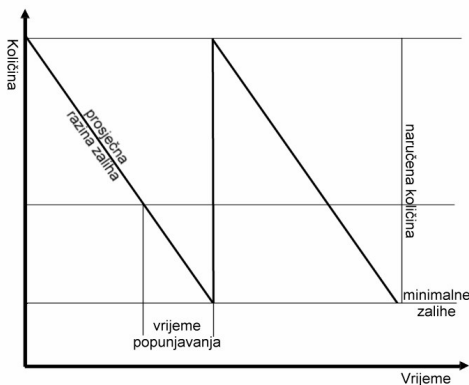
Zbog nedostatka prethodne politike zaliha uvode se minimalne zalihe - razina ispod koje se ne smije spustiti količina materijala u skladištu, tj. u poduzeću mora uvijek postojati rezerva materijala koja i u slučaju nekih neplaniranih okolnosti osigurava kontinuirani proces proizvodnje. Kod naručivanja treba također voditi brigu o tome da se nakon isporuke ne smiju premašiti maksimalne zalihe. To je maksimalna ekonomski opravdana količina zaliha materijala za određeno razdoblje.

povremeni nedostatak zaliha i zalihe ne smiju premašiti maksimalne zalihe

ne smije doći do nedostatka zaliha

zalihe smiju pasti do minimalnih zaliha